

Οσία Μελώ: Η φιλέρημος κόρη της Κω

Ορθοδοξία / Αγιολογία

Αθανάσιος Μουστάκης, Δρ Θεολογίας

ΟΣΙΑ ΜΕΛΩ: Η φιλέρημος κόρη της Κω, όπως μας την παρουσίασε ο Σεβ. Μητρ. Κώου και Νισύρου κ. Ναθαναήλ

Από τον Σεπτέμβριο του 2013 ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κώου και Νισύρου κ. **Ναθαναήλ** και οι συνεργάτες του, με την καθοδήγηση των υπευθύνων των εκδόσεων Αρμός ξεκίνησαν την προετοιμασία για έκδοση της μεταπτυχιακής εργασίας του με τίτλο «**Η Οσία Μελώ στη Βουρρίνα της Κω. Λαϊκή παράδοση και λατρεία**».

Το βιβλίο τυπώθηκε τον Οκτώβριο και παρουσιάστηκε στην Κω στην αίθουσα της Πνευματικής Εστίας της Μητροπόλεως Κώου και Νισύρου στις 28 Δεκεμβρίου 2014.

Η παρουσίαση έγινε από τα μέλη της τριμελούς επιτροπής που, μάλιστα, την βαθμολόγησαν με «Άριστα», τον Καθηγητή Λαογραφίας κ. **Μηνά Αλ. Αλεξιάδη**, τον Επίκουρο Καθηγητή Λαογραφίας κ. **Γεώργιο Θανόπουλο** και την Λέκτορα

Κοινωνικής Λαογραφίας κ. **Βασιλική Χρυσανθοπούλου**, ενώ παρόντες ήταν ο κ. **Γεώργιος Χατζηακώβου**, Διευθυντής των Εκδόσεων Αρμός και ο κ. **Γεώργιος Πιτσινέλης** διδάσκων στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και Γραμματέας του Τομέα Βυζαντινής Φιλολογίας και Λαογραφίας του Τμήματος Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής.

Οι τρεις καθηγητές κατά την εκδήλωση την ώρα που αναπτύσσει το θέμα του ο επ. καθ. κ. Γεώργιος Θανόπουλος

Οι επισκέπτες του νησιού μας, ως επαίοντες, κατέθεσαν την επιστημονική γνώση τους για το θέμα και μας προσέφεραν από το πλούσιο απόθεμα της λαογραφικής μελέτης τους δίνοντας μία άλλη διάσταση στη σχέση μας με την Οσία.

Η απλότητά τους, η άνεση στην επικοινωνία, η προθυμία τους να μας εξηγήσουν, να μας ενημερώσουν και να μας διδάξουν έκανε την εμπειρία της φιλοξενίας, για μένα τουλάχιστον, πραγματικά πολύτιμη και αισθάνομαι την επιθυμία να τους ευχαριστήσω και από εδώ, για όλα αυτά!

Ο Σεβ. Μητρ. Κώου και Νισύρου κ. Ναθαναήλ κατά τη διάρκεια της εκδηλώσεως

Το βιβλίο δικαίωσε κάθε προσδοκία καθώς πρόκειται για μία καλαίσθητη έκδοση, την οποία με πολύ προσοχή φρόντισαν οι εκδόσεις Αρμός και ο υπεύθυνος του εκδοτικού τμήματος κ. **Λουκάς Σούλος**. Στο εξώφυλλο υπάρχει μία λαϊκή απόδοση της μορφής της Οσίας από την ζωγράφο κ. **Κατερίνα Χατζηπαναγιώτη**, η οποία την προσεγγίζει με μία αφαιρετική απλότητα συνδυάζοντας στοιχεία βυζαντινής τεχνοτροπίας με το προσωπικό της ταλέντο.

Δύο στοιχεία κυριαρχούν στο κείμενο: το **ιστορικό** και το **λαογραφικό** (ο αναγνώστης δεν πρέπει να λησμονεί ότι πρόκειται για λαογραφική μελέτη), τα οποία προσεγγίζονται μέσα από το πρίσμα της **αγιολογίας**, ενώ παράλληλα διακρίνουμε σημεία που κυριαρχεί η γλωσσολογική αναζήτηση (κυρίως σε σχέση με την ετυμολογία του ονόματος της οσίας).

Μπροστά στον Πλάτανο του Ιπποκράτη

Η μετάβαση από το καθαρά ιστορικό μέρος της μελέτης, στο οποίο αναδεικνύονται από τον συγγραφέα ενδιαφέροντα στοιχεία της τοπικής ιστορίας, στο λαογραφικό γίνεται ομαλά με την εμφάνιση της μορφής της Οσίας, η οποία βήμα βήμα, πρώτα με την περιγραφή του ναού της, έπειτα με την αναφορά στην προέλευση και την ετυμολογία του ονόματός της και, τέλος, με την παρουσίαση των στιχηρών που συνέθεσε γι' αυτή ο Μητροπολίτης Ρόδου Μητροφάνης, αναδύεται ζωντανή μπροστά στα μάτια του αναγνώστη.

Ο Σεβασμιώτατος με τους επισκέπτες στην Ιερά Μονή Οσίας Μελούς

Καθοριστικό σημείο για την ολοκλήρωση της εργασίας είναι η ανάγνωση από τον συγγραφέα της επιγραφής που βρίσκεται στο ανώφλιο του ναού, η οποία παρέμεινε για πολλά χρόνια καλυμμένη κάτω από στρώμα ασβέστη. Σύμφωνα με την έρευνα τελευταίος την είχε δει ο κώος ιστοριοδίφης **Ιάκωβος Ζαρράφτης**, ο οποίος, όμως, δυστυχώς, την ανέγνωσε εσφαλμένα. Όλοι οι κατοπινοί μελετητές χρησιμοποίησαν τη δική του μεταγραφή ως βάση για να προχωρήσουν στην έρευνά τους με αποτέλεσμα το λάθος να διαιωνίζεται μέχρι τις μέρες μας και να οδηγεί τους ερευνητές σε δύσβατους και ατελέσφορους δρόμους.

Ο Σεβασμιώτατος με τους επισκέπτες στην είσοδο του Ιερού Ναού της Οσίας Μελούς

Μελετώντας το έργο του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κώου και Νισύρου κ. Ναθαναήλ ο αναγνώστης αισθάνεται ότι με τις παρατηρήσεις και τα σχόλιά του τακτοποιούνται τα κομμάτια ενός ψηφιδωτού, το οποίο δίνει μορφή στην Οσία της Βουρρίνας. Παραδείγματος χάριν, οι από ετών παρατηρήσεις του καθηγητού κ. Ζαχαρία Τσιρπανλή, για την προέλευση των στιχηρών ταίριαξαν με τις διαπιστώσεις του συγγραφέα, δημιουργώντας μία ασφαλή επιστημονική βάση περαιτέρω μελέτης.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει το λαογραφικό τμήμα της μελέτης, στο οποίο παρουσιάζονται πολλές διαφορετικές μαρτυρίες, πληροφορητών, κειμένων, παραδόσεων, αλλά και προσωπικές εμπειρίες του συγγραφέα, οι οποίες ανασυνθέτουν την εικόνα της Οσίας, η οποία αν και είχε απωλεσθεί για την επιστήμη, ή την επίσημη αγιολογική μελέτη, ήταν ζώσα και παρούσα για τον πιστεύοντα λαό του Θεού.

Ο Σεβασμιώτατος με τους επισκέπτες στον Ιερό Ναό της Οσίας Μελούς

Για το λόγο αυτό αμέσως μόλις η Ιερά Μητρόπολις Κώου και Νισύρου ξεκίνησε την προσπάθεια να ξαναζωντανεύσει η μνήμη της Οσίας υπήρξε άμεση ανταπόκριση από τους πιστούς.

Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται και η απόδοση του ονόματος της Οσίας σε παιδάκια, τα οποία μέρα τη μέρα πληθαίνουν λειτουργώντας ως φορείς μίας ζωντανής παράδοσης.

Ο Σεβασμιώτατος με τους επισκέπτες στην Ιερά Μονή Οσίας Μελούς

Οι καθηγητές που παρουσίασαν το βιβλίο, ο Καθηγητής κ. Μηνάς Αλ. Αλεξιάδης, ο Επίκουρος Καθηγητής κ. Γεώργιος Θανόπουλος και η Λέκτωρ κ. Βασιλική Χρυσανθοπούλου στις εμπεριστατωμένες εισηγήσεις τους τόνισαν ότι η μελέτη του Σεβασμιωτάτου αποτελεί πρότυπο για ανάλογες λαογραφικές μελέτες, ενώ δεν παρέλειψαν να επισημάνουν ότι το ίδιο ισχύει και για το σταδιακό ξαναζωντάνεμα της λατρευτικής παραδόσεως της Οσίας, το οποίο γίνεται μεθοδικά και αβίαστα, χωρίς κάποιος να πιέζει την αγάπη του λαού του Θεού και χωρίς να προσπαθεί να επιβάλλει κάποια κατάσταση. Το αντίθετο μάλιστα!

Σημαντικό στοιχείο αυτής της προσπάθειας είναι αναμφίβολα, αφ' ενός το απολυτικό της Οσίας, το οποίο είναι σύνθεση του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κώου και Νισύρου κ. Ναθαναήλ, και αφ' ετέρου η πλήρης ακολουθία της Οσίας, η οποία είναι ποίημα του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ρόδου κ. **Κυρίλλου** και χρησιμοποιείται από πρώτο πανηγυρικό εορτασμό της Οσίας το καλοκαίρι του 2011. Σε αυτή την ακολουθία, η οποία υπάρχει στο τέλος του βιβλίου, ως παράρτημα, μετά από παράκληση του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κώου και Νισύρου έχουν ενσωματωθεί και τα στιχηρά του Μητροπολίτου Μητροφάνους.

Οι εικόνες της Οσίας οι οποίες φιλοτεχνήθηκαν βασισμένες στα όνειρα όσων είδαν την Οσία, και οι φωτογραφίες της περιοχής της Βουρρίνας συμπληρώνουν τον τόμο προσφέροντας στον αναγνώστη την αίσθηση ότι ξεφυλλίζοντάς τον επισκέπτεται τον ναό και τόπο ασκήσεως της Οσίας.

Σε αυτό το πλαίσιο είναι συχνές οι επισκέψεις όλων μας στην περιοχή της Βουρρίνας, η οποία εσχάτως έχει αλλάξει μορφή με πολύ κόπο, φροντίδα και αγάπη από τους **Μαύρους Λύκους**, την ομάδα εθελοντών - συνεργατών της Ιεράς Μητροπόλεως Κώου και Νισύρου, οι οποίοι ακούραστα και ασταμάτητα με προσωπική εργασία αλλάζουν την όψη της Κω. Ανάλογη εμπειρία γεύθηκαν και οι επισκέπτες μας, καθώς ο Σεβασμιώτατος τους ξενάγησε στην Ιερά Μονή Οσίας Μελούς.

Η αγάπη προς την Οσία φάνηκε ξεκάθαρα και από το πλήθος που κατέκλυσε την αίθουσα της Πνευματικής Εστίας το βράδυ της Κυριακής 28 Δεκεμβρίου, μέρος του οποίου την παρακολούθησε όρθιο είτε μέσα στην αίθουσα είτε έξω από αυτήν, καθώς δεν μπορούσε να εισέλθει σε αυτή, μέχρι την ολοκλήρωση της παρουσίασης.

Είθε η αγάπη αυτή να μας οδηγήσει σε **μίμηση** της ζωής της Οσίας Μελούς και, εν τέλει, στο ποθούμενο που είναι η **σωτηρία**.

Καλή χρονιά!

<http://bitly.com/14enAiy>